

Avlens mysterier

Tekst og fotos: Ole Geert Dam

Forår og sommermånederne er for mange lig med hvalpetid, og vi vil sikkert igen i år opleve et boom af Retrieverhvalpe.

Det er helt sikkert, at ingen der laver hvalpe, har det formål, at lave dårlige hvalpe, idet jeg er helt overbevist om, at alle som opdrætter et kuld hvalpe kun ønsker, og har det formål, at lave det bedst mulige.

En ting er at ønske det bedste, noget andet er så at få sine ønsker og formål opfyldt, og det er som bekendt ikke altid lige nemt. Det gælder faktisk også når man bevæger sig ind i avlens verden, for det er faktisk et felt som er belagt med mange "miner" og mysterier.

Nedenstående artikel vil forsøge, at hjælpe lidt på vej, og samtidig forsøge at redegøre for, hvilke ting man skal være særligt opmærksomme på når man bevæger sig ind i "avlens mysterier".

Bevæggrundene for at lave et kuld hvalpe på sin tæve kan være mange, men som oftest er grunden, at man er så glad for sin tæve, at man ønsker en gentagelse af sin hund, og mange har sikkert også en drøm om, måske endda, at forbedre det man har i forvejen.

Hvis man har dette udgangspunkt inden man laver et kuld hvalpe, altså bevare og måske forbedre det bestående materiale, så opfylder man også tydeligt klubbens formåls-

paragraf hvor der bl.a. står: "R.J.K.'s formål er, at bevare og udvikle Retrieveren som apporterende jagthund i Danmark.

Udgangspunktet

Vi alle kender til det at vurdere en hunds evner ud i jagtens kunst: "Kan vi lide hunden eller kan vi ikke lide hunden"?

Jeg tror vi alle, der kommer på jagt, i mere eller mindre grad ser, og måske ubevidst vurdere de hunde der er til stede. Nogle hunde lader vi os imponere dybt over, andre er lidt mere anonyme og så er der dem man kun kan have hovedrysten til overs for, når hunden for gud hvilken gang styrer ukontrolleret rundt i terrænet og ødelægger mere end den gør gavn, ja det kan endda være, at den når at rydde næste såt inden jægerne overhovedet er kommet derhen.

Superhunden er alle forhåbentlig enige om er god, men her ud over kan vurderingerne af den enkelte hund være lidt forskellige alt efter hvilke øjne man vurderer hunden med.

Hvis man vælger at deltage på en markprøve er reglerne for vurderingen af den enkelte hund lagt i mere faste rammer, idet klubben har et markprøvereglement, der fortæller hvilket krav der stilles til den enkelte hunds evner for, at den kan kaldes en god jagthund. Herudover har man en markprøvedommer som i sidste ende fortolker de kriterier der er opstillet i markprøvereglementet.

En ting er at have en god jagthund noget andet kan være at have en god avlshund for det er ikke de helt

samme kriterier der gør sig gældende, selv om der selvfølgelig er lighedspunkter.

Når man skal vurdere den enkelte hunds evner på jagt eller/og markprøve er der 2 egenskaber der skal tages hensyn til, nemlig de egenskaber hunden er født med (arvelige egenskaber) og de egenskaber den enkelte hundeejer er i stand til at bibringe sin hund gennem træning.

På jagt lader folk sig som oftest dybt imponere, hvis en hund er meget lydlig. Det vil sige, at den aldrig knaldapportere og den følger sin ejers mindste vink. I tillæg hertil kan hunden måske dirigeres hvorhen den enkelte ejer ønsker det, og imellem saterne går hunden uden snor, nærmest klistret op af ejerens ben.

Når vi taler om den enkelte hunds evner som avlshund kan man der imod godt glemme alt om de egenskaber den enkelte hundeejer har været i stand til at bibringe sin hund gennem træning. Selv om disse træningsmæssige egenskaber kan være dybt imponerende at se på, og langt hen ad vejen også gør hunden til en bedre jagthund, så er det utroligt vigtigt at forstå, at disse egenskaber ikke er arvelige. Det hjælper altså ikke noget at lade sig imponere over disse træningsmæssige egenskaber, når man skal vurdere hunden som avlshund.

For måske at forstå problematikken bedre vil jeg gerne komme med et tænkt eksempel. Hvis man kan forestille sig den samme hund i 2 udgaver. Hunden er som udgangspunkt godt avlet, altså efter gode og gennemprøvede forældre.

I udgave 1 sælges hunden som 8 ugers hvalp til en rigtig dygtig hundetræner. Hunden trænes optimalt, og efterhånden som den bliver ældre og færdigtrænet deltager hunden på markprøver og den vinder måske endda Danmarksmesterskabet. Denne hund vil blive en dominerende avlshund. Som tæve vil dens hvalpe blive meget eftertragtede, og som hanhund vil den blive brugt massivt i avlen, da alle jo ønsker at benytte sig af Danmarksmesteren.

I udgave 2 sælges den samme hund som 8 ugers hvalp til en almindelig jæger, som måske intet aner om hundetræning og slet ikke gider interessere sig for dette område. Han/hun tager alligevel hunden med på jagt, og den knaldapportere på alt hvad der bevæger sig, og samtidig jager den helt vildt og ukontrolleret rundt og løber måske videre og ødelægger næste såt. Den hører helt sikkert til den kategori af hunde, som folk kun har hovedrysten til overs for på jagt.

Som tæve vil ingen, der har set den på jagt, købe hvalpe efter den, og som hanhund vil ingen bruge denne "ukontrollerede møgkøter" i avlen.

Problemet er blot, at disse 2 udgaver af den samme

hund avler nøjagtig ens. Der er overhovedet ingen forskel når man skal vurdere disse 2 udgaver af den samme hund, som avlshund. I udgaven som Danmarksmesteren vil alle have fat i hunden fordi den er optimalt trænet. I den vilde og utrænede udgave vil ingen røre den med en ildrager fordi den virker helt umulig.

Det er overordentlig vigtigt at forstå, at de egenskaber hunden fødes med også er dem som den giver videre i avlen eller sagt med andre ord - "har muligheder for" at give videre i avlen.

Når man skal vurdere en hund som avlshund, skal man derfor glemme alt om dens træningstilstand, for en hunds træningstilstand avles aldrig nogen sinde videre til næste generation. Man kan populært sige, at det er hunden vi avler på og ikke træneren.

Og det er vel især her mange "fejler", når ens drømme eller mål med et kuld hvalpe ikke bliver opfyldt. Man fokuserer simpelthen på de forkerte ting ved udvælgelsen af sine avlsdyr.

Arvelige egenskaber

Hvad er det så for ting man skal kigge på når man skal vurdere om hunden har muligheder for at blive en god avlshund?

Ja det er selvfølgelig de "arvelige egenskaber", og hvilke er så det?

Som hovedoverskrifter kan de arvelige egenskaber præciseres som følgende:

Hundens temperament

Hundens bevægelsesmønster herunder fart og stil.

Hundens vildtfindende egenskaber.

Hundens jagtlyst/vildtbegær.

Hundens apporteringlyst.

Delvist hundens udseende

Delvist hundens udholdenhed (stamina).

Hundens temperament

Som udgangspunkt skal hunden være sød og rar over for alle både andre hunde, børn og voksne.

Den skal have et såkaldt blødt og føjeligt temperament, der gør den mulig at træne.

Her skal måske lige tilføjes, at mange i dag "misbruger" ordet "let dresserbar", fordi nogle hunde er så bløde, at de umiddelbart virker nemme at træne lydige, men er den samme hund så blød, at den ikke vil arbejde, men kun være lydlig, så har man misforstået hvad ordet "let dresserbar" går ud på. Hunden skal selvfølgelig have stor lyst til at arbejde, og samtidig skal den have evnen til at modtage dressur. I modsatte kategori er der også hunde, hvis jagtlyst er så stor, at de ikke er til at træne, og det er selvfølgelig heller ikke ønskeligt.

Man skal også være opmærksom på, at flere hunde

Hundens bevægelsesmønster herunder fart og stil er også arvelig betinget.

i dag, som unghunde, delvist kan miste gnisten til at arbejde, hvis de er under lydighedsdressur, men når hunden bliver voksen (færdigtrænet), skal kombinationen af det at ville arbejde og det at ville modtage dressur (samarbejde) være til stede.

I de senere år er der også kommet en anden og meget kedelig tendens hos nogle hunde. Så snart man presser hunden, f.eks. rent lydighedsmæssigt, har disse hunde tendens til at slå næsen fra. Det vil sige de holder op med at bruge lugtesansen. Denne meget dårlige egenskab går i arv fra hund til hund, og det gør reelt hundene uanvendelige som jagthunde, idet vi, som bekendt, har hunde med på jagt til at finde det vildt vi ikke selv kan finde.

En anden tendens flere hunde kan have, når man presser dem er, at de piber, altså giver lyd. Dette kan i aller højest grad være en arvelig skavank, men kan også fremprovokeres ved forkert træning. Som oftest kommer piberi til udtryk hvis man presser hunden i en for tidlig alder rent træningsmæssigt. Man kan også kalde det frustrationskommentar, fordi hvalpen/unghunden simpelthen ikke, rent mentalt, magter at tackle de ting man udsætter den for. Igen kan man sige, at en træningsmæssig fejl ikke nedrives. Piber hunden derimod uden man presser den, kan skavanken betegnes som arvelig.

Under temperamentet hører også om en hund f.eks. er hårdmundet. Igen skal man skelne mellem en træningsmæssig fejl eller en arvelig fejl. Man kan igen fremprovokere denne fejl ved især for tidlig træning af forskellige momenter, og så er det ikke en arvelig skavank. Er hunden derimod hårdmundet uden man presser den rent træningsmæssigt, er fejlen arvelig.

Et godt gammelt "husråd" er, at 1 hundeår er lig med 7 menneskeår, og hvis man f.eks. træner en hund på

vinderklasseniveau inden den er 2 år, svarer det faktisk til, at man lader et menneske tage studentereksamen når det måske er 10 eller 12 år gammelt. Der findes også blandt mennesker, børn som er meget tidligt udviklede, men generelt er hverken hunde eller børn modne nok til "studentereksamen" før de er 16-18 år. Svarende til, at en hund skal være mindst 2 år før man udsætter dem for træning på aller højeste niveau.

Hundens bevægelsesmønster herunder fart og stil

Hundens bevægelsessystem er også en arvelig egenskab. Er hunden atletisk og smidig i sine bevægelser, og med hvilken stil og fart jager den.

Søger den med høj eller lav hoved- og haleføring. Nogle hunde søger forskelligt alt efter hvilket terræn de arbejder i. Superhunden evner at skifte stil alt efter forholdene og søger med højere hovedføring i åbne terræner men med lavere hovedføring i tætte terræner alt efter vind/færtforholdene.

Det ønskelige stil skal være den mest effektive stil, da den bedste jagthund selvfølgelig også er den som leverer vildt.

Vildtfindende egenskaber

Hundens evne til at arbejde rigtigt i vinden er også en arvelig og meget vigtig faktor, tit betegnet med ord som vildtfindende egenskaber. Det er vigtigt at forstå, at hunden skal finde vildtet med næsen og ikke øjnene. For, at hunden kan finde vildt ved hjælp af lugtesansen (næsen), kræver det selvfølgelig, at vinden (som bærer lugten/færten af vildtet med) blæser ind i næsen på hunden, og hvis hunden ikke evner, at arbejde så vinden hele tiden blæser mod dens næse, ja så kan den jo ikke få fært af vildtet, og går derfor forbi vildt.

De dage hvor der er absolut vindstille eller dårlige færtforhold, er det også vigtigt, at hunden evner, at sætte sit tempo ned, for udelukkende at arbejde med jordfært, det vil sige, at hunden med meget lav næseføring og et meget systematisk søgsmønster gennemgår terrænet for vildt udelukkende gennem den fært vildtet har afsat på jorden, hvor de har bevæget sig.

Vi alle kender udtryk som er der gode eller dårlige færtforhold. Hunden skal evne at være effektiv under alle færtforhold, dette fordi jeg, ihvert fald, aldrig har hørt om, at man aflyser en jagtdag p.g.a. dårlige færtforhold. En hund skal selvfølgelig evne at finde vildt uanset færtforhold, og må evne at afpasse bl.a. sin fart og stil alt efter om der er gode eller dårlige færtforhold, og her er forståelse for at arbejde med vinden en helt afgørende faktor.

Hundens jagtlyst/vildtbegær

Hundens evne til at ville arbejde i alle slags terræner er også arvelig. Om en hund vil arbejde i hårdt terræn f.eks. brombær er arveligt. Er hunden født med stor vildtbegær/jagtlyst, vil den arbejde i alle slags terræner uanset hårdhed, fordi dens vilje til at finde vildt er større end det ubehag der evt. fremkommer af terrænets beskaffenhed. Jeg har mange som, gennem tiden, har spurgt mig, hvordan de skal træne for at få hunden til at arbejde i hårdt terræn. Til det er der kun en ting at sige, viljen til at arbejde i hårdt terræn kan ikke trænes ind i hunden, det skal være medfødt.

Mange jægere taler også om en hund har "en god eller dårlig næse", det vil sige om lugtesansen er god eller dårlig. Lad mig straks aflive denne myte, når vi taler om en Retrievers lugtesans, så er den rent fysisk, ens fra Retriever til Retriever. Forskellen mellem de enkelte hunde er ikke lugtesansens størrelse, men evnen til at bruge den lugtesans den enkelte hund endnu engang er født med. Og her spiller hundens medfødte jagtlyst en meget stor rolle. En hund født med den rigtige jagtlyst, evner at bruge sin lugtesans under alle forhold, også selv om den bliver presset hårdt rent lydighedsmæssigt eller den bliver presset af andre udefra kommende ting.

Hundens apporтерingslyst

Er også arvelig. Nogle hunde fødes med stor apporтерingslyst andre med mindre, men dette kan også forstærkes eller forringes gennem hvordan man træner sin hvalp/ung hund.

Mange taler også om en hunds evne til at tage fod op af anskudt vildt (løbere) og bringe det. Nogle hunde lærer først denne færdighed gennem rutine, andre hunde har dette som en medfødt egenskab. Som udgangspunkt kan man gå ud fra, at hvis hunden, allerede første gang den bliver præsenteret for en løber, bringer den, så er det en medfødt egenskab. Opnår hundens først denne egenskab når den er 4-5-6- år er det en tillært egenskab, som den formodentlig ikke avler videre.

Det kræver selvfølgelig en stor apporтерingslyst men også stor jagtlyst for, at hunden evner at bringe en løber.

Delvist hundens udseende

Hundens udseende eller eksteriør er delvist arveligt. Kun delvist, fordi Retrievere af ren jagtstamning gennem generationer, udelukkende har været avlet på deres egenskaber og ikke udseende. Derfor kan man nemt komme ud for, at forældredyrene evt. ikke avler deres udseende videre, og det er ikke sjældent, at f.eks. små hunde kan avle store hunde og omvendt. Man ser også hunde, som f.eks. avler deres udseende videre, men ikke så mange af deres øvrige egenskaber videre. Det er altså meget individuelt fra hund til hund, om den avler sit udseende videre.

Delvist hundens udholdenhed (stamina)

Nogle hunde er født med en stor udholdenhed, hvor man næsten ikke behøver at træne den rent konditionsmæssigt, idet hunden opnår fremragende form, alene ved den almindelige træning.

Nogle hunde er født med dårlig udholdenhed, og det kræver derfor, at de skal trænes meget rent konditionsmæssigt, for at kunne holde til en hel jagtdag.

Der er også mange hunde som har brug for tilskud af specielle vitaminer for at kunne holde til en jagtdag, mens andre kan arbejde uafbrudt uden disse tilskud. uanset hvilke type hund man har, er det vigtigt at holde hundens væskebalance intakt, ved at give den rigeligt vand at drikke f.eks. mellem såterne på en jagtdag.

Hvordan avler hunden

Nu har vi gennemgået, hvad hunden har mulighed for at avle videre til næste generation, noget helt andet er så om den udnytter mulighederne, altså om den avler sine egenskaber videre og også hvilke af sine egenskaber den avler videre og her er det utroligt individuelt fra hund til hund.

Det bedst målbare man har for at vurdere en hunds avlsegenskaber på er, at se på dens afkom. Og her er det som oftest ikke nok, kun at se på et kuld hvalpe. Hvis man skal kunne give en oprigtig vurdering kræver det helst flere kuld hvalpe, og gerne flere kuld hvalpe med forskellige avlspartnere.

Afkommet kan så først vurderes, når det har nået en hvis alder, d.v.s. afkommet også rent træningsmæssigt har nået en alder, der gør, at man kan tage dem med på jagt og markprøver. Dette tidsspekter betyder som oftest, at den enkelte avlshund har opnået en rimelig høj alder, før man kan give den endelige dom, om det er en god eller dårlig avlshund. Den høje alder betyder tit, at hunden faktisk har sluttet sin avlskarriere, Dette gælder især for tæverne, fordi de som oftest slutter deres avlskarriere i en alder af 7 eller 8 år. Modsat hannerne, der kan lave afkom selv op i en høj alder.

Det er selvfølgelig problematisk, at man først kan vurdere den enkelte hunds avlsegenskaber, når man har set hvalpe efter den, for hvad gør man så når hunden skal have/lave hvalpe første eller måske anden gang.

Her er det helt essentielt at se på hundens stamtavle, og undersøge hvordan hundens far og mor, bedsteforældre og måske oldeforældre har avlet. Dette kan give en rigtig god indikation for, hvordan hunden selv avler. Selv om man aldrig kan vide sig 100% sikker, så er det den absolut bedste og mest sikre vej at gå. Det er derfor helt afgørende, at man får kendskab til hvordan forældre, bedsteforældres o.s.v. har avlet. Hvis man ikke er så heldig, at kende

anerne personligt, ja så er eneste målbare vej, at undersøge markprøveresultaterne, for det er her den enkelte hund har fået godkendt om det er en god eller måske dårlig jagthund.

Hvis man stiller store krav, så går man efter tophundene på markprøver, det vil sige har nogle af forfædrene måske vundet markprøver (F.T.W.) eller er de sågar blevet F.T.Ch. (Field Trial Champions - markprøvechampions), så har de som minimum vundet 2 vinderklasse markprøver.

Hvis man f.eks. skal sammenligne 2 avlsdyr med hinanden er der selvfølgelig også andre faktorer at tage hensyn til. Forstået på den måde, at en avlshund med f.eks. 200 afkom har større muligheder for bl.a., at avle champions, end en avlshund med måske kun 50 afkom efter sig.

En tæve får højst 6-7 kuld hvalpe i sit liv, mens hanhunde kan nå at blive far til flere hundrede kuld.

Hvis man måler den enkelte hunds avlsegenskaber på f.eks. antallet af champions efter sig, så er det et andet vigtigt aspekt at tage hensyn til, for hvem bliver hvalpene solgt til, er det markprøvefolk eller "blot" almindelige jægere. En hund kan jo vise sig at være en fremragende avlshund, men har måske ingen eller kun få afkom som er blevet champions, simpelthen fordi, ejerne af hvalpene blot ikke deltager på markprøver.

Der er selvfølgelig mange aspekter at tage hensyn til, når man skal vurdere den enkelte hunds avlsegenskaber, men en ting ligger helt fast, hunden har kun mulighed for at avle de egenskaber videre den selv er i besiddelse af, der kommer ikke pludselig en bestemt egenskab dumpende ned fra himlen. En anden ting som også ligger helt fast er, at den perfekte hund endnu ikke er født, så hver hund har både nogle gode og dårlige egenskaber, og begge disse har den mulighed for at avle videre.

Som nybegynder ud i avlens kunst kan det derfor være svært at vurdere, fordi man simpelthen ikke har været i "gamet" længe nok til at kende de enkelte hundes forfædre. En god ting er derfor at spørge de "gamle" og erfarne hundeførere til råds, men som sagt giver markprøveresultaterne også, en rigtig god og brugbar rettesnor. Generelt skal man i avlen fokusere på kvalitet og ikke fejl. Går man udelukkende efter fejlfrie hunde i avlen, opnår man som oftest kun middelmådige resultater, hvor imod når man fokusere på kvalitetene, når man langt bedre avlsresultater.

Erfaringen viser, at selv de ypperligste avlshunde, altså dem som virkelig er i stand til at præge deres avl, som det absolut højest opnåelige kun avler max 80% videre af deres egne egenskaber (mange som oftest langt mindre). Og denne viden er virkelig værd at bemærke sig, fordi historien indenfor Re-

trieveravl har vidst, at det som oftest er de meget vilde (hårdtgående) og måske sværere dresserbare hunde som avler bedst. Dette netop p.g.a ovennævnte 80%. Som oftest giver disse hunde, som måske kræver lidt eksperthjælp ved træning, som oftest hvalpe som er lettere at dressere, netop p.g.a. at toppen er taget af dem.

Som eksempel kan nævnes, at flere engelske hanhunde, som har været ret dominerende for den danske avl, nemlig F.T.Ch. Tibeas Tosh, F.T.Ch. Ben of Mallowdale, F.T.Ch. Palgrave Quin, F.T.Ch. Symington Clarerone of Leadburn alle var hanhunde til den virkelig varme side. Altså hanhunde som havde så megen power, at de var svære at træne, og disse opnåede kun deres championat fordi de var trænet og ført af såkaldte eksperter. Hanhunde af den kaliber kræver simpelthen erfaring og viden for at kunne trænes optimalt.

En anden avlslinie som den dag i dag er utrolig eftertragtede, og som mange avlere stadig søger efter, er de berømte Palgrave linier. Alle Palgravehundene var utrolig varme men samtidig fremragende vildtfindere, og ovennævnte 4 hanhunde har også

F.T.Ch. Tibeas Tosh er en af de "varme" engelske hanhunde som tidligere har haft stor betydning for den danske avl.

Palgrave linierne tæt inde i deres stamtavle.

Mange har også den forkerte opfattelse, hvis man f.eks. har en varm tæve, så vil de fleste sige, at så skal man passe på, og finde en ikke for varm hanhund. Ved denne fremgangsmåde fokuserer man på fejl og ikke kvalitet, og resultatet bliver som oftest, at afkommet kun bliver middelmådigt, og slet ikke lever op til de kvaliteter man ønskede ved parringen.

Tævelinie

Hvis man spørger mange af "de gamle" og mest succesrige opdrættere, så er de helt enige om, at hvis man vil have succes i avlen, så skal man først og fremmest fokusere på tævelinien. Hvis man har en fremragende tævelinie, bygget op i flere generationer, vil man opleve, at hvalpenes kvalitet bevares, næsten uanset hvilken hanhund man bruger.

Det er derfor lidt grotesk, at så mange i dag udelukkende fokuserer på avlshannen, og helt glemmer tæven. Man ser både hos de hvalpe som laves i Danmark, men også meget tit på de engelske importere, at bag hunden ligger en middelmådig tæve som er parret med en championhan. Resultatet af en sådan kombination, kan i få tilfælde give succes, men som oftest har afkom slet ikke de kvaliteter man ønskede fra starten, og man finder det derfor ikke værd f.eks. at bygge en tævelinie videre. Resultatet er derfor, at man i stedet for at beholde hvalp efter sådanne hunde, simpelthen køber nyt udefra, i håb om at have bedre held næste gang. Det er derfor lidt tankevækkende, hvis opdrætteren aldrig selv ønsker at beholde hvalp efter sin egen tæve.

Det er vel også derfor, at vi her i Danmark kun har meget få opdrættere som har opbygget en egentlig tævelinie. Altså hvor man gennem flere generationer har beholdt hvalpe efter sine egne tæver. Det må være en god forudsætning, såfremt opdrætteren selv tror på det han går og laver. Det er lidt betænkeligt, såfremt opdrætteren sælger egne hvalpe, og f.eks. køber en ny tæve til sig selv fra et andet sted. Hvis man bruger denne fremgangsmåde var det måske bedre, at man slet ikke lavede hvalpe.

Man behøver jo ikke at opfinde den dybe tallerken en gang til, det er derfor anbefalelsesværdigt, hvis man lyttede lidt til de gamle og erfarne opdrættere, for det er jo ikke uden grund de har haft succes med avlen.

Linieavl - udavl - indavl.

Der findes forskellige avlsmetoder man kan tage hensyn til.

Det man kalder udavl er hvor forældredyrene slet ikke er beslægtede med hinanden. Man kan tale for og imod denne fremgangsmetode, men ved brug af udavl kan det være svært på forhånd at vide, hvor-

dan hvalpene bliver. Udavl er dog anbefalelsesværdigt, såfremt man f.eks. har en tæve, som er tæt avlet, simpelthen for at få blodsfornyelse ind i sin avl.

Enhver succesrig opdrætter bruger linieavl, hvilket vil sige, at de 2 forældredyr er beslægtede med hinanden længere bag ud på stamtavlen. Hvis man laver linieavl er forudsætningen dog, at man virkelig har kendskab til de hunde man laver linieavl på, for man skal tænke på, at både gode og dårlige egenskaber forstærkes. Hvis man ønsker at fastholde bestemte egenskaber hos en hund er linieavl vejen frem. Det tætteste man må komme, hvis man stadig skal kalde det linieavl er såkaldte fætter - kusine parringer. Hvis man går tættere på, f.eks. far - datter, mor- søn eller halvsøskende parringer, ja så væger man sig over på indavl i stedet.

Det er absolut ikke anbefalelsesværdigt at lave indavl, og slet ikke for nybegyndere, og konstant indavl gennem flere generationer, kan betyde deforme hvalpe, og hvis vi f.eks. ser i den fri natur, er de såkaldte albinoer, som oftest resultatet af indavl i flere generationer.

Markprøver

Klubben anbefaler avl på markprøvepremierede hunde, og dette er som udgangspunkt også fremragende, men hvis anbefalingen skal "holde vand" er det helt essentielt at vore markprøver bliver afviklet og bedømt ud fra, at det ikke kun er den fremragende jagthund der skal findes, men at man også tænker på, at markprøverne skal være avlsvejledende.

Det er derfor af helt afgørende betydning, at både prøveledere og markprøvedommere er meget fokuserede på, at vore markprøver afvikles og bedømmes sådan, at det er de arvelige egenskaber der skal lægges mest vægt på. Der skal ikke være nogen tvivl om, at til en fremragende jagthund hører, at hunden er trænet til en vis standard, men kravene til hundes træningstilstand, må aldrig blive større end de er jagtligt relevante. Det er jo ikke cirkushunde vi søger men jagthunde.

Hvis markprøverne i for høj grad bliver afgjort på tillærte egenskaber, vil de ikke længere være avlsvejledende, fordi tillærte egenskaber som tidligere nævnt ikke avles videre.

Jeg har i en tidligere artikel været inde på, at det efter min mening netop er her de engelske markprøver er røget af sporet.

Frem til slutningen af 1980'erne og i begyndelsen af 1990'erne, havde man efterhånden fået hunde på markprøverne som var helt fantastiske vildtfindere, ja flere af hundene var efterhånden blevet så gode, at det næsten var umuligt at skyde et stykke vildt de ikke kunne bringe.

Mit indtryk er, at prøveledere og dommere på daværende tidspunkt i England efterhånden gik lidt i panik, fordi man havde svært ved at skille hundene på markprøverne, simpelthen fordi de var så utrolig gode. Så i stedet for, at glæde sig over den høje hundestandard, hvad angår vildtfindende egenskaber, ja så begyndte man at afvikle prøver, hvor kravene til hundenes træningstilstand, blev skærpet enormt, hvor især afstandene til apportering blev gjort ekstremt lange. Ligeledes opfandt man situationer, hvor der var skudt mange stykker vildt ned, og dommerne herefter udbad sig bestemte stykker vildt som skulle hjem. Tog hunden et "forkert" stykke vildt udgik den.

For at vende tilbage til udgangspunktet, så begyndte man at stille krav til hundenes træningstilstand som ikke var jagtligt relevante, men mere mindede om cirkusnumre.

Tidligere var de førende hundefolk i England, ansat af rigmænd til at avle og træne hunde, som kunne bruges som opsamlere for rigmanden på jagterne. Her blev der stillet store krav til de vildtfindende egenskaber altså effektiviteten rent jagtmæssigt. I dag er de førende hundefolk i England professionelle, hvor de lever af at sælge hvalpe, trænede hunde og det, at deres hanhunde bliver brugt massivt i avlen. For, at de professionelle kan "holde deres forretning kørende", kræver det, at opmærksomheden omkring deres hunde er stor, d.v.s., at deres hunde vinder markprøver og bliver champions. Dette betyder, at i stedet for, at de førende markprøvefolk protesterer over prøveafviklingen, blot træner hunde efter forholdene, fordi de simpelthen er tvunget hertil, for at holde opmærksomheden rettet mod deres hunde. For nu gælder det ikke om at have de bedste vildtfindere (jagthunde), men i stedet have de hunde der vinder markprøver, så forretningen kan køre videre.

De tidligere dominerende og varme avlshunde - dem som kunne dominere deres avl - gik lige pludselig af mode, fordi denne slags hund ikke kunne styres og handles ude på de ekstremt lange afstande. Der var simpelthen for meget gang i dem. I stedet blev en blødere type hund "in". Hunde som kunne handles og styres på lange afstande, men problemet var blot, at de manglede den sidste gnist af vildtbegær, der gjorde, at de også kunne bringe anskydninger (læse løbere). I dag bliver markprøverne i England ikke afgjort på, hvem der kan bringe flest løbere (vildtfindende egenskaber), men udelukkende på, om du er så heldig ikke at få en løber på en markprøve, og derved vinde den på, at du kan handle/styre din hund under, rent jagtrealistisk, helt umulige afstande og situationer.

Jeg har tidligere i denne artikel gjort rede for, at de blødere hunde ikke avler nær så godt, som de varmere hunde, og dette har også betydet, at avlen efter

markprøvevindere i England, slet ikke har samme betydning som tidligere. Tidligere oplevede man, at bestemte hunde dominerede avlen, simpelthen fordi de kunne slå igennem i avlen, i dag oplever man et meget mere udflydende marked, hvor ingen bestemte linier er dominerende, simpelthen fordi, at det mere er trænerens evner/ihærdighed der har betydning for markprøveresultaterne end hundens medfødte egenskaber.

Dette er, efter min mening, en meget beklagelig udvikling, og det er også hovedårsagen til, at Retrievernes vildtfindende egenskaber, gennem de sidste 10 år har været kraftigt nedadgående.

Jeg vil gerne slå fast, at jeg mener, at de danske markprøver slet ikke i samme grad er gået "over gevind". Det er min helt klare opfattelse, at vore markprøver stadig afholdes og afvikles indenfor, rent jagtligt, relevante rammer.

Ligesom tidligere, så domineres den danske avl af markprøvehunde, stadig af de engelske importere. Problemet i dag er blot, at en engelsk markprøvevinder eller F.T.Ch. ikke garanterer for vildtfindende egenskaber af superkvalitet, og derfor er vi desværre også blevet ramt af krisen omkring manglende vildtfindende egenskaber. Sagt med andre ord, kan man sige, at de engelske markprøver i dag, kun i meget begrænset omfang er avlsvejledende, simpelthen fordi der lægges vægt på ikke arvelige egenskaber.

Selv om der fra visse kredse er stort pres på for at ændre de danske markprøver, tror jeg det er utrolig vigtigt at fastholde de oprindelige jagtrelevante krav, og så håbe på, at opdrætterne vælger at satse rigtigt i avlen, for derved at få ændret udviklingen. At udviklingen kan ændres er f.eks. Cocker Spaniels et rigtig godt eksempel på. For 10-15 år siden var Cockerne virkelig nede i en bølgedal, hvad angår de jagtlige egenskaber, ja flere havde faktisk opgivet racen, men stædige opdrættere fastholdte kravene, og fik udviklingen vendt, og i dag har Cockerne (de rene F.T. typer) udviklet sig enormt, og er måske i dag på det højeste niveau nogensinde.

Må jeg ønske held og lykke med det kommende kuld hvalpe.

